

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu järjestö tai yhdistys

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti

Perhehoitoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja ottaa lausunnossaan kantaa vain toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon liittyviin asioihin.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

-

Perustelut tiiviisti

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan tavoitteissa on ristiriitaa esityksen sisällön kanssa. Esityksen tavoitteena on ollut lastensuojelun kokonaisuudistus, mutta uudistuksen ulkopuolelle on jäämässä kysymykset, jotka koskevat perhehoitoa, vaikka esityksessä yhdeksi tavoiteltavaksi asiaksi nostetaan perhehoidon ensisijaisuus tilanteessa, jossa lapsi tarvitsee sijaishuoltopaikkaa.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

-

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Perhehoitoliitto kiinnittää huomiota käsitteiden määrittelyyn. Selkeyttämisen tarvetta on käsitteellä läheisverkostosijoitus vrt. tarkoitetaanko sillä ainoastaan oheishuoltajuus – ja huoltajuusratkaisuja vai joissain yhteydessä myös lapsen sijoittamista (sijaishuolto) perhehoitoon lapsen läheisverkostoon kuuluvalla perhehoitajalle (läheissijaisvanhemmuus).

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tilapäinenkin asiakasmäärän ylitys saattaa olla riski lasten ja heidän perheidensä asioiden ajantasaiselle hoitamiselle. Tästä huolimatta se tavoite, että saman perheen lapset ovat saman sosiaalityöntekijän asiakkaita on Perhehoitoliiton näkökulmasta kannatettava. Myös asiakasmäärän ylityksen tilapäisyyden edellytys on kannatettava.

Perhehoitoliitto kannattaa asiakasmitoituksen ja esityksen toteutuessa asiakasmäärän ylityksen seuranta ja lapsivaikutusten arviointia.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kohta 5: Perhehoitoliitto kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että perhehoitolain 15§ mukainen perhehoitajan vastuutyöntekijän tehtävä on perhehoitolain tausta-aineistossa nimetty esimerkinomaisesti sopivan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäväksi. Perhehoitajan vastuutyöntekijän tehtävä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä on ristiriitainen ja sen sopisi paremmin muulle perhehoitoon perehtyneelle sosiaalihuollon ammattilaiselle, joka voi toimia sosiaalityöntekijän työparina. Sosiaalityöntekijän tehtävä on huolehtia lapsen edusta ja voi olla, että erityisesti epäkohtaan puuttuvan valvonnan tilanteissa perhehoitajan tuki sosiaalityöntekijän toteuttamana on mahdottomuus. Tämä vaarantaa perhehoitolain tarkoituksen toteutumisen.

Perhehoidossa asuvan lapsen sijoituksen onnistumisen edellytys on yhteistyö, yhteiset vanhemmuuden tehtävät vanhemman, perhehoitajan ja sosiaalityöntekijän kesken. Lastensuojelun perhehoidon yhteisvanhemmuussuhteita koskevan tutkimuksen mukaan näyttää siltä, että tuki yhteisvanhemmuussuhteiden rakentamiseen ja ylläpitämiseen on riittämätöntä ja toteutuu sattumanvaraisesti. Erityisen huomion Perhehoitoliitto haluaa kiinnittää alustavaan tulokseen, jonka

mukaan yhteisvanhemmuussuhteiden tukea ei näytä koordinoivan kukaan ja näkemyksemme mukaan tämä tehtävä olisi tarkoituksenmukaista nimetä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäväksi.

Kohta 6: Perhehoitoon sijoitetun lapsen sijoituksen tarkoituksenmukaisuuden ja lainmukaisuuden valvonnan ja hyvinvointialueelle kuuluvan sijaishuoltopaikan valvonnan yhdyspinta jää sosiaalityöntekijän tehtävän näkökulmasta ohueksi. Perhehoidon valvonta kokonaisuudessaan (ml. perhehoitolain uudistaminen) olisi ollut odotettu uudistus tämän lainsäädännön uudistamisen yhteydessä, sillä valvonnan keveys on riski sijoittamishalukkuudelle perhehoitoon silloinkin, kun se nähdään lapsen edun mukaisena sijaishuoltopaikkana.

Kohta 7: Perhehoitoliitto kannattaa sosiaalityöntekijän tehtäväksi nimettynä tehtävää edistää perheen jälleenyhdistämistä muutokseen tähtäävän ja tavoitteellisen työskentelyn avulla, turvata lapsen vakaa ja ennakoitava arki sekä huomioida lapsen ja perheen tilanne, mukaan lukien se, ettei jälleenyhdistäminen aina ole lapsen edun mukaista eikä sille ole edellytyksiä. Perhehoitoliitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että nykytilanteessa Suomessa on pysyvän huostaanoton kaltaisia ratkaisuja, mutta ei lainsäädäntöä joka tilanteen mahdollistaisi. Ehdotamme, että tämän lakiuudistuksen yhteydessä ratkaistaan asia ja käydään avointa keskustelua eri vaihtoehdoista, joilla lainsäädäntö voi mahdollistaa pysyvän huostaanoton kaltaiset ratkaisut tilanteissa, jossa ne ovat lapsen edun mukaisia.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

-

Perustelut tiiviisti

Perhehoitoliitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ohella muu toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija, jolle hyvinvointialue on hallintosäännöllä delegoinut toimivallan, tekisi päätöksen aineen tai esineen poisottamisesta silloin, kun lapsi on sijoitettuna perhehoitoon. Ehdotus mahdollistaa tehtävän delegoimisen haluttaessa virassa olevalle perhehoitajan vastuutyöntekijälle (perhehoitolaki 15 §), ja tunnistamme tähän liittyvän erityisen

vahvan toimeenpanon tuen tarpeen. Muutos edellyttää perhehoitolain 15 §:n sekä vastuutyöntekijän tehtävän määrittelemistä nykyistä tarkemmin.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Perhehoitoliitto kannattaa esitettyä sääntelyä lapsen edunvalvonnasta. Tunnistamme, että perhehoidossa asuvan lapsen edunvalvonta on puutteellista ja lapsen elämään vaikuttavat käytännön asiat jäävät hoitamatta.

Lisäksi ehdotamme, että tässä yhteydessä selvitettäisiin toimeksiantosuhteisen perhehoitajan mahdollisuus toimia hänen hoitoonsa sijoitetun lapsen edunvalvojana välttämättömissä päivittäisissä raha-asioissa (tilinavaus päivittäiseen rahaliikenteeseen, kuten viikkorahat, syntymäpäivälahjat jne.). Järjestely sopii tilanteisiin, jossa huoltaja ei voi hoitaa tätä tehtävää esimerkiksi sen riskin vuoksi, että hän käyttäisi lapsen varoja eikä lapsella ole muuta omaisuutta. Tämän mahdollistuminen tukisi lapsen rahatalouden hoitamista mahdollisimman samankaltaisesti kuin vanhempiensa kanssa asuvilla ikätovereilla sekä perhehoitajan hänelle annetun arkipäiväisen kasvatustehtävän toteuttamista.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Perhehoitoliitto kannattaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän veloitetta tavata lasta esityksessä kuvatulla tavalla. Näkemyksemme mukaan sijoitetun lapsen vanhemmalle omatyöntekijän nimeäminen ja asiakassuunnitelman laatiminen on välttämätöntä -ei koskaan tarpeetonta. Perhehoitoon sijoitetun lapsen yhteisvanhemmuussuhteita koskevan tutkimuksen alustavien tulosten mukaan tuki lapsen vanhemmalle vaikuttaa perhehoidon onnistumiseen ja lapsen hyvinvointiin.

Perhehoitoliitto korostaa tutkimuksen ja seurantatiedon välttämättömyyttä, kun veloitte käydä kasvatuksellisia keskusteluja on lain (HE 149/2025 vp.) muutoksen myötä velvoittava. Huolena on, ettei se toteudu arjessa riittävän huolellisesta ja se vaikuttaisi sekä lapsen hyvään hoitoon ja kasvatukseen että perhehoitoajan oikeusturvaan.

37 §: Perhehoitoliitto kannattaa esitettyjä muutoksia sekä viranomaisarviosta lapsen neuvotteluun osallistuvista sekä kirjausta pois jäävistä ja taustatekijöistä. Pidämme tärkeänä, että esityksessä on tunnistettu vaikeiden yhteistyösuhteiden vaikutuksia lapsen hyvinvointiin. Haluamme korostaa vanhemman tuen merkitystä yhteistyösuhteiden rakentamisessa.

38 § Perhehoitoliitto kannattaa esityksen mukaista sääntelyä, jonka mukaan tilanteissa, joissa lapsen hoito ja huolenpito on järjestetty kodin ulkopuolisen sijoituksen sijasta läheisverkoston kartoituksen perusteella huoltajuus- tai oheishuoltajuusmääräyksellä muun kuin biologisen vanhemman luona, tulisi lasta hoitavalle henkilölle maksaa perhehoitolain 16 §:n mukainen hoitopalkkio, 17 §:n mukainen kulukorvaus sekä 18 §:n mukainen käynnistämiskorvaus.

Perhehoitoliitto kiinnittää huomiota myös siihen, että huoltajuus- tai oheishuoltajuusmääräyksellä lapsia hoitavat hyötyvät perhehoitolain mukaisesta tuesta ja ehdottaa, että pykälään sisällytettäisiin velvollisuus arvioida tuen tarve.

Perhehoitoliitto nostaa esiin vakavan huolen siitä, että oheishuoltajuus- ja huoltajuusjärjestelyjä tavoitellaan hyvinvointialueiden säästötavoitteiden motivoimana. Riskinä on, että huostaanoton vaihtoehtona arvioidaan oheishuoltajuusjärjestelyä siten, että tosiasiallinen arvio lapsen edusta ja hyvän hoidon mahdollisuuksista huoltajuusjärjestelyn ja lapsen kodin ulkopuolelle perhehoitoon (läheisperheeseen) sijoittamisen välillä jää tekemättä. Perhehoitoliiton ohjaus- ja neuvontatyön perusteella keskeisin riski on vanhempien ja oheishuoltajan välinen yhteinen näkemys lapsen parhaasta ja kyky toimia yhteistyössä sen suuntaisesti. Ilman valmennusta, koulutusta ja tukea toimivien oheishuoltajien osaamisessa on myös puutteita erityisesti lapsen suojaamisen ja hänen erityistarpeisiinsa vastaamisen saralla, ja he ovat tehtävässään usein kohtuuttomien velvoitteiden ja odotusten kohteena.

Niin viranomaisten kuin oheishuoltajusratkaisun nojalla toimivien käsitys oheishuoltajan juridisesta asemasta suhteessa vanhempiin, huoltajiin ja viranomaiseen on Perhehoitoliiton ohjaus- ja neuvontatyön näkemyksen mukaan puutteellinen eikä oheishuoltajaksi ryhtyvät näytä saavan asemastaan riittävästi tietoa.

Perhehoitoliitto ehdottaa, että tämän lain valmisteluaineistossa tunnistettaisiin tutkimukseen perustuvan tiedon ja kansallisen ohjauksen tarve, joka auttaa viranomaista arvioimaan lapsen etua ja hyvän hoidon onnistumisen mahdollisuuksia harkittaessa oheishuoltajuus- tai huoltajusratkaisua ja sijoittamista perhehoitoon (esim. läheiselle). Tämä yhdenvertaistaisi kansallisia käytäntöjä ja turvaisi sitä, että jokaisen lapsen kohdalla arvioi hyvästä hoidosta ja huolenpidosta perustuisi lapsen tarpeisiin säätöjen sijaan.

Perhehoitoliitto ehdottaa yksityiskohtaisempaa sääntelyä myös tilanteisiin, jossa huostaanotto ja sijoitus perhehoitoon puretaan oheishuoltajuus- tai huoltajuusjärjestelyn keinoin siten, että perhehoitajasta tulee lapsen huoltaja.

40 § Perhehoitoliitto kannattaa esitetty sääntelyä velvollisuudesta asiakastietojen kirjaamiseen siten, kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 17 §:ssä. Tarkennus, ettei asiakastietolain 17 § ei koske toimeksiantosuhteista perhehoitajaa, on tarpeellinen.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Perhehoitoliitto esittää huolen lapsiperheiden kotiin vietävän perhehoidon paikasta palveluna järjestelmässä. Palvelu on ikäihmisten ja vammaisten palveluissa vakiinnuttanut paikkansa ja se näyttää mahdollistavan kotona asumista siirtäen tai jopa poistaen raskaampien palvelujen tarvetta. Lapsiperheiden palveluna, sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain nojalla myönnettävänä palveluna se on vielä kehitteillä (vrt. mm. Perheenä perille -hanke, Elämää perheissä -hanke, Vuolukka K & Rasa M 2024: Osavuorokautinen perhehoito – hyödyntämätön tuki lapsiperheille). Palvelu on muotoiltavissa perheen tarpeiden mukaan sekä sosiaalihuoltolain että nykyisen lastensuojelulain nojalla myönnettäväksi palveluksi.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Perhehoitoliitto kannattaa muutosta, jossa kodin ulkopuolisen sijoituksen sääntely koskisi kaikkia kodin ulkopuolisia sijoituksia.

59 § Kodin ulkopuolinen sijoitus: Perhehoitoliitto kannattaa ehdotusta säännöksestä perhehoidon ensisijaisuudesta laitoshoidon nähden. Muotoilu nostaisi huomion kohteeksi perhehoidon

järjestämisen rakenteet ja perhehoidon tuen ja veisi perhehoitoa suuntaan, jossa lasten ei tarvitsi olla palveluun sopivia vaan palvelua muotoiltaisii yhä moninaisemman lapsen tarpeisiin vastaavaksi.

Perhehoitolain veloitteet perhehoidon järjestämiseksi eivät vastaa nykypäivän toimintaympäristöä ja tämä saattaa osaltaan vesittää perhehoidon ensisijaisuuden vahvistumista.

70 § Esitys ei vastaa tarpeeseen tarkastella ja uudistaa perhehoidon valvontaa kokonaisuutena.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan perhehoitoa ei inhimillisenä ja resurssiviisaana palveluna osata hyödyntää moninaisissa tilanteissa, vaan sosiaalihuollon tehtäviä asetetaan olemassa olevia palvelurakenteita mukaillen ammattilaisten tehtäväksi. Organisaatiolähtöisesti toimien jää myös hyödyntämättä sijaishuollon aikana syntyneet kiintymyssuhteet, jotka kantavat usein myös sen jälkeen, kun viranomaisveloitteet päättyvät.

Perhehoitolaki mahdollistaa paitsi sijoituksen jälkihuoltona perhehoitoperheeseen myös perhehoidon itsenäistyvän nuoren kotiin sekä näiden yhdistelmän. Samaa tapaan laki mahdollistaa perhehoidon palveluna lapselle ja hänen vanhemmalleen perheen jälleenyhdistämisen tilanteissa.

Perhehoitoliitto ehdottaa tehtävien tarkastelua siten, että jälkihuollon osalta vaativampaa tukea tarvitsevien lasten ja perheiden tuki osoitetaan ammattilaisen tehtäväksi. Ehdotamme myös, että tehtävärajausten tarkastelussa kiinnitettäisiin huomiota erityisosaamiseen, esimerkiksi perheen jälleenyhdistämisen tilanteissa lapsen arjen rakentaminen hänen ja vanhempansa kotiin perhehoidon turvin voi olla perhehoitajan ydinosaamista.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

-

Lehtiharju Merja
Perhehoitoliitto